Redacţiunea, Administraţiunea şi Tipografia:
BRAŞOVU, piaţa mare Nr. 22.
Scrisorĭ nefrancate nu se primescu. Manuscripte nu se retrimitu!
Birourile de anunciurĭ:
Braşovŭ, piaţa mare Nr. 22.
Inserate mai primescu în Viena *Rudolfŭ Mosse, Haasenstein & Vogler (Otto Maas), Heinrich Schalek, Alois Herndl, M. Dukes, A. Oppelik, J. Danneberg*; în Budapesta: *A. V. Goldberger, Anton Mezei, Eckstein Bernat*; în Frankfurt: *G. L. Daube*; în Hamburg: *A. Steiner.*
Preţulu inserţiunilorŭ; o seria garmondŭ pe o colónă 6 cr. şi 30 cr. timbru pentru o publicare. Publicărĭ mai dese după tarifă şi învoială.
Reclame pe pagina III-a o seria 10 cr. v. a. séu 30 banĭ.

GAZETA TRANSILVANIEI.

ANULŬ LII.

„Gazeta" ese în fiecare ḑi.
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe unŭ anŭ 12 fl., pe şése lunĭ 6 fl., Pe trei lunĭ 3 fl.
Pentru România şi străinătate:
Pe unŭ anŭ 40 francĭ, pe şése lunĭ 20 francĭ, pe trei lunĭ 10 francĭ.
Se prenumĕră la tóte oficiele poştale din întru şi din afară şi la dd. colectorĭ.
Abonamentulŭ pentru Braşovŭ:
la administraţiune, piaţa mare Nr. 22, etagiulu I.: pe unŭ anŭ 10 fl., pe şése lunĭ 5 fl., pe trei lunĭ 2 fl. 50 cr. Cu dusulŭ în casă: Pe unŭ anŭ 12 fl. pe şése lunĭ 6 fl., pe trei lunĭ 3 fl.
Unŭ esemplarŭ 5 cr. v. a. séu 15 banĭ.
Atâtŭ abonamentele câtŭ şi inserţiunile suntŭ a se plăti înainte.

Nr. 189. Braşovŭ, Mercurĭ 23 Augustŭ (4 Septemvre) 1889.

Braşovŭ, 22 Augustŭ v.

Pe cum se vede, n'au nicĭ unŭ norocŭ maghiarisatorii în intreprinderile lorŭ de a-şĭ „ferici" şi „conserva" neamulŭ.

Ne este cunoscutŭ resultatulŭ fatalŭ la care au ajunsŭ cu colonisarea Ciangăilorŭ din Bucovina, carĭ după o miseriă straşnică de câteva lunĭ parte au fostŭ îmormêntaţĭ pe pustiile Ungariei, parte s'au re'ntorsŭ érăşĭ în Bucovina flămênḑĭ şi sdrenţoşĭ.

S'ar fi putută crede, că acestŭ casŭ le va fi băgatŭ şoviniştilorŭ Ungurĭ minţile în capŭ, dér ce se veḑĭ? După ce au isprăvit'o cu Ciangăii ei şĭ-au întorsŭ privirea lorŭ nenorocósă şi asupra bieţilorŭ Sĕcui.

Ne suntŭ cunoscute vaitele de astă iérnă ale foilorŭ unguresci, carĭ ne'ncetatŭ sbierau în lumea largă, că Sĕcuii se prăpădescŭ, mai alesŭ prin emigrarea lorŭ în România. Se'nţelege, nicĭ „Kulturegylet"-ulŭ din Cluşiu n'a putută rĕmâné indiferentŭ faţă cu aceste ţipete, se grăbi a păşi şi elŭ la mijlocŭ pentru-ca, veḑĭ Dómne, sĕ încunjure „pericolulŭ."

Şi ce au făcutŭ kulturegyletiştii? Pe de-o parte au mijlocitŭ ca sĕ li-se dificulteze bieţilorŭ Sĕcui estrădarea paşaportelorŭ pentru regatulŭ României, ér de altă parte i-au amăgitŭ cu promisiunĭ, ḑicêndu-le că nu este bine ca munca lorŭ de peste véră sĕ fiă esploatată de Valahii maghiarofagĭ din România, ci i-au încredinţatŭ, că le vorŭ da ei ocupaţiune pe moşiile proprietarilorŭ din Câmpiă.

Nu-i vorbă, aceştĭ pretinşĭ binefăcĕtorĭ ai Sĕcuilorŭ s'au şi pusŭ pe lucru. S'au constituitŭ spre acestŭ scopŭ, atâtŭ în Sĕcuime, câtŭ şi în Cluşiu şi în diferite părţĭ ale Câmpiei mai multe comitete şi subcomitete, ba s'au amestecatŭ în lucru chiar şi oficiolatele publice şi administrative, prin carĭ a fostŭ provocatŭ fiăcare proprietarŭ ca sĕ declare în scrisŭ de câţĭ muncitorĭ are lipsă în decursulŭ verei pentru lucrulŭ câmpului?

Pe basa acestorŭ date s'a constatatŭ la aparinţă, că Câmpia ar da ocupaţiune în decursulŭ verei la vre-o 50,000 de Sĕcui.

Resultatulŭ acesta era fórte măgulitorŭ pentru „patrioţĭ", căcĭ deoparte ei se bucurau, că banii proprietarilorŭ din Câmpiă vorŭ trece în mâna Sĕcuilorŭ, ér nu în mâna ţĕranilorŭ românĭ, cu carĭ s'au ajutoratŭ de sute de anĭ, de altă parte însĕ se bucurau credêndŭ, că le-a succesŭ astfelŭ a reţiné dela emigrare în România vre-o 50,000 Sĕcui şi prin acésta îşĭ închipuiau, că au asiguratŭ, veḑĭ Dómne, conservarea elementului sĕcuiescŭ.

Şĭ-au greşitŭ însĕ şi de astădată kultur-egylet-iştii socotéla. N'avea poporulŭ sĕcuiescŭ lipsă de poveţele pătimaşe ale şoviniştilorŭ. Sĕcuii aveau lipsă de pâne, aveau lipsă de banĭ, şi fiindcă în „fericita" lor Ungariă, nu-şĭ puteau asigura traiulŭ, îşĭ luaseră obiceiulŭ de a trece peste véră ca muncitorĭ în România, acolo se susţineau, aveau lucru destulŭ, lucrulŭ li-se plătea bine şi tómna, când se re'ntorcea acasă, fie-care muncitorŭ aducea cu sine câte 50—60 ba şi câte 100 fl. Cu banii aceştia îşĭ plătea Sĕcuiulŭ darea, îşĭ îmbrăca familia şi se susţiné în decursulŭ iernei.

Acésta a mersŭ totŭ aşa din generaţiă în generaţiă, le era bine Sĕcuilorŭ, căcĭ celŭ puţinŭ aveau unŭ modŭ de traiu şi pe lângă aceea făceau şi statului unŭ bunŭ serviciu, căcĭ aduceau din România mulţime de banĭ. Décă suntŭ adevĕrate constatările statisticelorŭ unguresci, că numĕrulŭ muncitorilorŭ Sĕcui, carĭ treceau peste véră în România se urca la 50,000, atuncĭ nu mai puţinŭ este adevĕratŭ, că fiăcare muncitorŭ sĕcuiu se 'ntorcea tómna din România cu unŭ câştigŭ curatŭ de celŭ puţinŭ 50 fl., şi acésta făcea în totalŭ în terminŭ mediu suma de *2,500,000* fl., adecă *două milióne cincĭ sute mii florinĭ v. a.* Acesta era profitulŭ anualŭ ce-lŭ aduceau Sĕcuii statului unguresc prin aceea, că mergeau véra la lucru în România. Nicĭ naţionalitatea nu şi-au perdut'o, căcĭ Sĕcui au fostŭ şi Sĕcui au rĕmasŭ până 'n ḑiua de aḑĭ.

Acum însĕ ce au făcutŭ „patrioţiĭ"? Au opritŭ pe Sĕcui ca sĕ mai mérgă în România, care este în vecinătatea lorŭ, de frică, veḑĭ Dómne, ca sĕ nu se „valahiseze", ĭ-au îndreptatŭ la lucru pe Câmpiă, ca sĕ-i „fericéscă" proprietarii ungurĭ de acolo. Aci au mersŭ bieţii Sĕcui cale de 4—5 ḑile, mulţĭ din ei şĭ-au dusŭ şi nevestele cu copiii, pe la sfêrşitulŭ lui Maiu au năvălitŭ în comunele din Câmpiă în cete de câte 200—300 de inşĭ. Proprietariĭ ungurĭ şĭ-au luatŭ pentru lucrulŭ câmpului lorŭ atâţa câţĭ şĭ-au comandatŭ, în 2—3 ḑile lucrulŭ şi l'au isprăvitŭ, lĭ-au plătitŭ Sĕcuilorŭ câte 60—70 cr. pe ḑi şi apoi lĭ-au datŭ drumulŭ.

Aşa s'a întêmplatŭ acésta cu ocasiunea săpatului de cucuruzŭ, aşa s'a întêmplatŭ cu ocasiunea cositului şi totŭ aşa s'a întêmplatŭ şi cu ocasiunea seceraşului. Sĕcuii făceau o cale de 4—5 ḑile. Ajunşĭ pe Câmpiă, căpĕtau de lucru pentru câte 2—3 ḑile după care proprietarulŭ le da drumulŭ.

Bieţii Sĕcui tótă vara au vagabundatŭ pe Câmpiă din satŭ în satŭ, rugându-se când de unulŭ, când de altulŭ ca sĕ-i priméscă la lucru chiar şi cu preţulŭ de 20 cr. pe ḑi. Nimenea însĕ n'a mai avutŭ trebuinţă de ei, fiindŭ şi fără de aceea recolta fórte slabă. Astfeliu Sĕcuii după ce-şĭ mâncară şi creiţarii căpĕtaţĭ dela proprietarulŭ respectivŭ pentru cele 2—3 ḑile de lucru, flămênḑĭ şi ticăloşĭ ca vai de ei se re'ntórseră acasă în Sĕcuime, blăstĕmândŭ césulŭ în care s'au supusŭ sfatului şoviniştilorŭ maghiarĭ.

Étă unŭ nou fiasco alŭ Kulturegyletiştilorŭ, carĭ în fantasia lorŭ nebună arŭ vrea sĕ rĕstórne lumea! Cine va despăgubi acum pe bieţii Sĕcui pentru perderea unei verĭ, cum vorŭ plăti ei contribuţiile cătră statŭ, cu ce se vorŭ susţiné până în primă-véra viitóre?

Acésta este afacerea cu Sĕcuii, despre care foile unguresci vorbéu cu atâta entusiasmŭ la începutŭ, dér despre care li-e ruşine acum sĕ facă amintire, precum li-e ruşine sĕ mai facă amintire de afacerea colonisărei Ciangăilorŭ.

S'au aflatŭ şi din Câmpiă mulţĭ ţĕranĭ românĭ, carĭ au trecutŭ la lucru în România. Aceştia de sigurŭ se vorŭ re'ntórce la tómnă cu banĭ în busunarŭ şi nicĭ într'unŭ casŭ nu-şĭ vorŭ schimba sórtea lorŭ cu a Sĕcuilorŭ „protegiaţĭ" de pseudo-patrioţii lorŭ.

Acum védă şoviniştii ungurĭ şi judece, décă este adevĕratŭ proverbulŭ: *Cine sapă gropa altuia, cade însuşĭ în ea!*"

DIN AFARĂ.

Şovinismŭ rusescŭ.

Sub acestŭ titlu publică „Neue freie Presse" o corespondenţă din Iaşĭ, în care se ḑice, că ţinêndu-se de curêndŭ în Chişineu, alergărĭ de cai militarĭ dela cavaleriă la banchetulŭ dată séra la clubulŭ militarŭ generalulŭ de divisiă, unŭ finlandezŭ, a ţinutŭ o vorbire plină de şovinismŭ rusŭ, de urmĕtorulŭ cuprinsŭ:

„Domnilorŭ! Cavaleristulŭ are aḑĭ în armată mare rolŭ. N'am intenţiunea sĕ vĕ ţinŭ o conferinţă asupra acestui obiectŭ, dér considerŭ folositorŭ şi bine sĕ vĕ atragŭ atenţiunea asupra unei încercărĭ făcute de unŭ oficerŭ de cavaleriă rusŭ, care a isbutitŭ fórte bine; şi

---

FOILETONULŬ „GAZ. TRANS."

(6)

Capitlulŭ alŭ XVII-lea

şi celŭ de pe urmă din partea a VI-a a „Memoriului" lui ***Iosifŭ Sterca Şuluţiu****, care se va publica mai târḑiu.*

(Urmare şi fine.)

Mi-am luatŭ rĕmasŭ bunŭ dela Karlsbad şi am pornitŭ îndĕrătŭ cătră Ardealŭ.

Am plecatŭ diminéţa din Hotelŭ Paradis, am trecutŭ prin valea lui Adam (Adamsthal), celŭ mai frumosŭ drumŭ, ce şi'lŭ póte omulŭ înfăţişa. Trenulŭ trece printr'o pădure désă de bradŭ, de ambele părţĭ ale cupeului, cetinele ajungŭ aprópe la ferésträ.

Numai Eva mai lipsea, ca sĕ te credĭ în paradisulŭ din bibliă.

Peste totŭ, Bohemia e o ţéră frumósă şi romantică; te impresionéză plăcutŭ. Séra am fostŭ în Viena, unde am statŭ iarăşĭ 8 ḑile.

Călătoria din Viena până în Pesta, a fostŭ una din cele mai neplăcute în viéţa mea. O ferbinţélă africană şi norĭ grei, carĭ se grămădéu unii peste alţii, prevesteu o ḑi fruntósă.

După amédĭ pela 4 óre a eruptŭ o vijeliă, cum nu s'a mai vĕḑutŭ pe acele locurĭ. Trenulŭ mergea alăturĭ cu Dunărea, aprópe de malŭ.

Deodată a statŭ pe locŭ.

Eram în triunghiulŭ: Vatz, Vişegrad, Nagymaros, în apropierea satului.

In acelŭ momentŭ am vĕḑutŭ mai multe corăbii, grăbindŭ spre malŭ şi punându-se în siguranţă.

O plóiă torenţială s'a descărcatŭ asupra trenului; unŭ orcanŭ teribilŭ sguduia trenulŭ, de ţi-se părea, că'lŭ aruncă în Dunăre. Dunărea gemea, se frămênta şi marĭ valurĭ se isbéu de malŭ. Deodată s'a întunecatŭ, parcă era nópte. Fulgera şi trăsnia în Dunăre neîntreruptŭ; ţi-se părea că arde Dunărea. O înfăţişare de totŭ urâtă. Femeile şi copii au începutŭ a plânge. Eu m'am întorsŭ cu spatele cătră Dunăre, ca sĕ n'o vĕdŭ; apropierea ei îmĭ era de totŭ neplăcută.

Intr'aceea orcanulŭ scutura trenulŭ, de ţi-se parea că o miă de dracĭ s'au pusŭ pe elŭ, ca sĕ'lŭ sdrobéscă.

Dér ce'i asta? De ce stămŭ noi tocmai aicĭ şi atâta amarŭ de timpŭ? întrebară călĕtorii pe inginerulŭ trenului.

Inginerulŭ la începutŭ a încercatŭ sĕ linişteéscă pe călĕtorĭ, dér aceştia erau atâtŭ de alarmaţĭ şi înfricaţĭ, încâtŭ îşĭ perduseră capulŭ, nu se mai putea înţelege cu ei. Ca sĕ scape de ei, s'a încuiatŭ în cupeulŭ sĕu.

Deodată audŭ unŭ strigătŭ: „In apropiere de aicĭ se afla o crîşmă. Cine vrea sĕ mérgă acolo, sĕ vină după mine"!

S'au datŭ josŭ vre-o 20 bărbaţĭ şi au pornitŭ după acelŭ strigătŭ. M'am dusŭ şi eu.

O confusiune, o învălmăşală sĕ te ferescă Dumnedeu. Intunerecŭ înfricoşatŭ; cădéu unii peste alţii. Apă pretutindenea, parcă umblai într'unŭ rîu.

Unii erau sĕ se întórcă îndĕrătŭ, când deodată vedemŭ o lampă şi audimŭ din nou vocea de mai nainte: „Aicĭ, aicĭ după mine!"

Am intratŭ în casă. Abia am încăputŭ cu toţii. Crîşmarulŭ, unŭ Ungurŭ, şi nevasta dênsului, care tocmai scosese pânea din cuptorŭ, ne-au primitŭ în pragulŭ uşei cu lumina şi cu o bunăvoinţă naturală nesilită, care întotdéuna, dér mai alesŭ în astfelŭ de momente, îţĭ prinde bine.

Arare-orĭ se va întêmpla, ca sĕ se afle cineva mai mulţumitŭ, decum ne-amŭ aflatŭ noi sub acelŭ coperişŭ.

Dér nicĭ Crîşmarulŭ acela nu va mai avea în viéţa sa o ḑi mai bună ca aceea.

Tótă pânea, tóte ouĕle, tótă brânza, totă slănina, toţĭ puii, cu unŭ cuvêntŭ, totŭ ce era de mâncatŭ şi de bĕutŭ s'a consumatŭ, şi bine i-s'a plătitŭ.

Pân'ce noi ne ospĕtamŭ, afară se petreceau lucrurĭ înfiorătóre, pe care noi numai a doua ḑi în Pesta le-amŭ auḑitŭ.

Décă Inginerulŭ nu era unŭ bărbatŭ la loculŭ sĕu, avĕmŭ s'o pĕţimŭ. Cincĭ minute de mai înaintamŭ, ajungĕmŭ tocmai sub nisce vii, unde s'a descărcatŭ furtuna, ruperea de norĭ, ajungĕmŭ în

anume, precum sciţĭ, a întreprinsŭ o călătoriă călare dela Eydtkuhnen la Parisŭ şi a făcut'o în timpŭ relativŭ fórte scurtŭ. Acestŭ oficerŭ a doveditŭ, că cavaleria nóstră, décă va avé sĕ trécă prin întréga Germaniă pĕnĕ în Lotaringia, va fi în stare sĕ facă acésta în optŭ ḑile. In optŭ ḑile aşadéră veţĭ da mâna cu fraţii voştri, cu oficerii francesĭ!. Dér pentru acésta e necondiţionatŭ de lipsă, ca sĕ ne ocupămŭ mai seriosŭ cu arta călăriei, spre a corĕspunde chemărei ce o are cavaleria nóstră în acéstă privinţă. Oficerĭ cazacĭ! Şi vouĕ vréu sĕ vĕ adresezŭ o vorbă. Noi toţĭ amŭ fostŭ încântaţĭ de curagiulŭ şi de sprintenia, ce aţĭ doveditŭ la călărie. Numai la privirea cailorŭ voştri, la lovitura de copită a cailorŭ căzăcescĭ, Europa va tremura, amintindu'şĭ profeţia marelui comandantŭ Napoleonŭ I, care a ḑisŭ, că vechia Europă va fi peste o sută de anĭ, orĭ republicană, orĭ căzăcéscă. Deórece însĕ Europa e încă departe de a fi republicană şi chiar regimulŭ republicanŭ în Francia se susţine numai artificialŭ şi cu greu, e probabilŭ, că mai curêndŭ se va împlinì a doua alternativă a profeţirei napoleonice."

Vorbirea generalului rusŭ a produsŭ rea impresiune în Germania, fiindcă elŭ arată mijlócele de care se folosescŭ generalii ruşĭ pentru a ţinè deşteptŭ în armata rusă cugetulŭ de rĕsboiu şi ura în contra Germanilorŭ.

Italienii contra alianţei triple.

Lucrătorii italienĭ din Marsilia şi Toulonŭ au făcutŭ demonstraţii în contra guvernului italianŭ şi alianţei triple. „Opinione" din Roma s'a supĕratŭ de acestŭ lucru şi întrébă că cine a împuternicitŭ pe lucrătorĭ a procede în acest modŭ? Presenţa funcţionarilorŭ guvernului francezŭ la astfelŭ de manifestaţiunĭ — ḑice fóia italiană — e o aspră lovire în consideraţiunile internaţionale. „Riforma" ḑice, că Crispi póte fi mândru de astfelŭ de atacurĭ şi că tóte partidele le'nţelege, numai uceia nu, carĭ preferă interesele strĕinătăţii intereselorŭ patriei.

SCIRILE ḐILEI.

Avisŭ cetitorilorŭ „Gazetei". In curêndŭ vomŭ publica unŭ studiu criticŭ privitorŭ la cartea d-rei Elena Sevastos, întitulată „Nunta la Românĭ", premiată cu 5000 lei de Academia română. Vomŭ urma cu o interesantă dare de sémă asupra „Părţilorŭ alese din Istoria Transilvaniei" de G. Bariţiu, despre care colaboratorulŭ nostru „Unŭ Olteanŭ" ḑice, că fiindŭ fórte instructivă şi importantă n'ar trebui sĕ lipsécă din casă nicĭ unŭ Românŭ.

***

Schimbărĭ in personalulŭ şcólelorŭ centrale române din Braşovŭ. La scólele nóstre centrale s'au făcutŭ în ḑilele din urmă următórele schimbărĭ: Ca profesorĭ la gimnasiu s'au alesŭ d-nii *Vasiliu Goldişŭ*, fostŭ profesorŭ la institutulŭ pedagogicŭ din Caransebeşŭ, şi *George Bogdanŭ*, absolventŭ alŭ universităţii din Budapesta. Ca învĕţătorĭ la scóla primară de copii s'au alesŭ d-lŭ *Candidŭ Mujlea*, fostŭ învĕţătorŭ în Braşovulŭ vechiu, şi ca învĕţătorĭ la şcóla primară de copile d-lŭ *Iosifŭ Aronŭ*, fostŭ învĕţătorŭ în Rĕşinarĭ şi d-lŭ *Nicolae Bârsénŭ*, fostŭ învĕţătorŭ în Satulungulŭ Săcelelorŭ. De asemenea intrândŭ d-lŭ directorŭ de până acum alŭ şcólelorŭ medii Stefanŭ Iosifŭ în pensiune cu finea a. s. 1888/9, s'a alesŭ ca directorŭ interimalŭ alŭ acestorŭ scóle pentru anulŭ şcol. 1889/90 d-lŭ profesorŭ gimnasialŭ *Ipolitŭ Ilasievicĭ.*

***

Capelanĭ militarĭ cl. 2 în reservă su tŭ numiţĭ: Petru *Salcă*, Ionŭ *Popŭ*, Emiliu *Branŭ* şi Lazarŭ *Avramŭ*, preoţĭ ai diecesei gr. cat. a Gherlei; Ionŭ *Buzura*, preotŭ alŭ archidiecesei gr. or. din Ardélŭ.

***

Transferatŭ e Dr. George *Moga* dela spitalulŭ garnisónei din Sibiiu la regim. 31 de infanteriă.

***

Medicŭ seminarialŭ şi totŭ deodată profesorŭ de higienă la seminariulŭ din Aradŭ s'a numitŭ în modŭ provisorŭ d-lŭ Dr. Vasiliu *Demianu.*

***

15 Augustŭ la Sinaia. Marţĭ 15 Aug. fiindŭ sĕrbătórea Sfântă Măria şi hramulŭ mânăstirei Sinaia, Regele împreună cu principele Ferdinandŭ au fostŭ la biserică, unde au ascultatŭ sfântă liturghiă. După eşirea din biserică, Regele şi Principele moştenitorŭ au mersŭ în sala cetitorilorŭ mânăstirei, unde se aflau miniştri şi unŭ mare numĕrŭ de domnĭ şi de dómne. Aci stareţulŭ mânăstirei Sinaia, după ce a rostitŭ câteva cuvinte, făcêndŭ istoriculŭ clădirei acestui sfântŭ locaşŭ, a oferitŭ şampaniă celorŭ de faţă. Cu acestŭ prilegiu, d-lŭ Blarembergŭ a închinatŭ în sănĕtatea Regelui, ḑicêndŭ că este mândru şi fericitŭ a închina ca eforŭ în sănĕtatea Regelui, atâtŭ de scumpŭ Românilorŭ şi care a făcutŭ din mânăstirea Sinaia unŭ locŭ de evlaviă, ér din oraşulŭ Sinaia unŭ locŭ de rĕsfăţŭ. A închinatŭ în sănĕtatea Reginei, care este mângăerea suferinḑilorŭ, şi în a Principelui Ferdinandŭ urându-i sĕ urmeze pe calea străbătută de Augustulŭ sĕu unchiu. Şi acum, după vechile datine, ḑice „România", eforia îngrijise ca în acéstă ḑi de prasnicŭ sĕ se întindă masă pentru sĕracĭ; Regele merse la acea masă însoţitŭ de mulţimea ce fusese la biserică ca sĕ asculte sfânta slujbă, la care luase parte şi unŭ corŭ, într'adinsŭ sositŭ din Bucurescĭ.

***

Omorŭ. In nóptea de 20 spre 21 Augustŭ n. fù omorîtŭ Pavelŭ Mirionŭ, servitorŭ la Ioanŭ Vulcu, pe muntele Tonia. Ucigaşii nu suntŭ cunoscuţĭ.

***

Hotelierulŭ cu jupuiala. Din Alba-Iulia i-se scrie lui „Kolozsvar", că împuternicitulŭ archiducelui Albrecht, adv. Dr. Wilh. Bruckner din Sibiiu, a depusŭ la tribunalulŭ din Alba-Iulia suma de 800 fl. pentru achitarea contului dela hotelulŭ „Ungaria". Hotelierulŭ Weisz are se declare înaintea unui notarŭ publicŭ, că după primirea acestei sume nu mai are dreptŭ sĕ ridice nicĭ o pretenţiune. Până acum hotelierulŭ nu s'a înduplecatŭ a face acésta.

***

Artista Vlădaia în Timişóra. „Luminătorulŭ" împărtăşesce, că artista nóstră Irina Vlădaia, dela opera comică din Parisŭ, a oferitŭ Timişorenilorŭ o deliciósă petrecere dândŭ unŭ concertŭ. Publiculŭ după fiă-care bucată musicală a distins'o prin aplause nesfêrşite, încâtŭ de repeţite-orĭ revenì pe scenă.

***

Lăutarii Românĭ la Parisŭ. La 2 Augustŭ st. n. administraţiunea esposiţiunii universale dela Parisŭ a distribuitŭ, printr'unŭ delegatŭ alŭ sĕu, medaliile şi diplomele privitóre la resultatulŭ concursului musicelorŭ. Pentru concursulŭ la „naiu", Angheluşŭ Dinicu a primitŭ medalia premiului întâiu cu diploma respectivă şi deosebitŭ o diplomă de onóre, ca rĕsplată pentru superioritatea sa netăgăduită în acelŭ instrumentŭ. Apoi Crăciunescu a primitŭ diploma premiului alŭ doilea, pentru acelaşŭ instrumentŭ. Pentru concursulŭ musicilorŭ, orchestra lăutarilorŭ românĭ obţinêndŭ premiulŭ alŭ doilea a primitŭ pentru acésta o medaliă de aurŭ, ér vioriştii Ciolacŭ, Dinicu şi Pădureanu au primitŭ în parte câte o diplomă de onóre pentru desĕvêrşitulŭ brio, cu carĭ au esecutatŭ solurile. Neînţelegerile dintre lăutarĭ i-au făcutŭ sĕ nu obţină premiulŭ ântâiu ca orchestră.

***

Regularea Prutului. Guvernulŭ rusŭ s'a alăturatŭ la proiectulŭ lucratŭ de comisiunea riverană pentru lucrările de regulare şi de adêncire a Prutului, şi astfelŭ va participa împreună cu Austro-Ungaria şi cu România la cheltuelĭ, care sĕ urcă peste 500,000 francĭ şi suntŭ divisate pe cincĭ anĭ.

„Corespondenţa Gaz. Trans".

Tohanulŭ-vechiu, 26 Aug. n.

Precum bine îmĭ aducŭ aminte, încă în lunile trecute s'a scrisŭ în ḑiarulŭ d-v. în modŭ fórte simţitorŭ despre cestiunea transformării scólelorŭ grăniţerescĭ *in şcóle comunale.* Comuna Tohanulŭ-vechiu este o comună curatŭ românéscă şi toţĭ locuitorii suntŭ grăniţerĭ şi copii de grăniţerĭ, au şcolĭ grăniţerescĭ, ce au statŭ şi stau încă sub administrarea comitetului grăniţerescŭ din Sibiiu.

In urma unui ordinŭ ce l-a primitŭ d-lŭ protopretor alŭ cercului Branŭ, Iacob Popeneciu a provocatŭ primăria comunală ca sĕ convóce o şedinţă a representanţei comunale *cu scopulŭ de a se constitui scaunulŭ scolasticŭ* (iskolai szék). Şedinţa s'a deşchisŭ erĭ în 24 Augustŭ prin d-lŭ protopretore la órele 5, cu tóte că a fostŭ convocată pe órele 3 d. a. D-lŭ protopretore făcêndŭ cunoscutŭ obiectulŭ dela ordinea ḑilei declară şedinţa de deschisă. In urma acesteia d-lŭ preotŭ I. Thomasu cere cuvêntulŭ şi aducêndŭ înainte mai multe cause fórte însemnate rógă pe d-lŭ protopretore sĕ priméscă unŭ protestŭ contra modului de alegere apoi îlŭ mai rógă încă afară de aceea sĕ se amâne alegerea deórece lista de conchiemare nu s'a trimisŭ respectivilorŭ representanţĭ cu 24 de óre înainte de ţinerea şedinţei. La acésta rĕspunde d-lŭ protopretore, că D-sa nu primesce nicĭ unŭ protestŭ, căcĭ atuncĭ şi-ar da unŭ testimonium paupertatis, şi că nicĭ nu voiesce a amâna alegerea şi provócă pe toţĭ representanţii presenţĭ ca sĕ purceadă la alegere şi spre scopulŭ acesta suspinde şedinţa pe 10 minute.

In comuna Tohanulŭ-vechiu s'a formatŭ de unŭ timpŭ încóce o clică constătătóre numai din bărbaţĭ poftitorĭ de domniă şi aviḑĭ de a ocupa orĭ şi unde posturĭ onorifice atâtŭ cu plată câtŭ şi fără plată. S'a întêmplatŭ, că acéstă clică a aflatŭ despre alegerea noului scaunŭ scolasticŭ şi membrii ei înainte de ţinerea şedinţei s'au constituitŭ ei între ei. Aceştĭ bărbaţĭ, carĭ se ḑicŭ a fi cu carte (cărturarĭ) nu au ţinutŭ contŭ de binele şi interesulŭ poporului, nu au voitŭ a se uni cu poporulŭ, ca sĕ protesteze susŭ şi tare, ci au urmatŭ numai şi numai ambiţiunei lorŭ pers.nale. Imĭ aducŭ aminte, că Il. Sa D-lŭ Baronŭ Ursu cu ocasiunea adunărei representanţilorŭ tuturorŭ eforiilorŭ grăniţerescĭ a rĕspunsŭ la provocarea d-lui comisarŭ scolasticŭ de a preda scólele şi fondulŭ cu frumósele cuvinte *„Nur mit Gewalt"*. Décă Ilustr. Sa astfelŭ a rĕspunsŭ pentru ce sĕ nu rĕspundă şi cei mai micĭ totŭ aşa? Déră cum am ḑisŭ mai susŭ, rĕutatea şi pofta de a figura ca domnŭ este aşa de încuibată între membri acelei clice, încâtŭ suntŭ orbĭ de interesulŭ personalŭ şi nu voescŭ sĕ védă, că suntŭ în trista posiţiă de a perde şcólele şi fondulŭ ce constă din peste 300 de mii, banĭ adunaţĭ cu sudóre de părinţii moşii şi strămoşii noştri.

Se procede la alegerea membrilorŭ, déră ce sĕ vedĭ, toţĭ membrii, carĭ au constituitŭ şedinţa au fostŭ aleşĭ aşa, încâtŭ la votisare, la întrebările d-lui protopretore, că cutare membru bunŭ e, a rĕspunsŭ altulŭ, că este bunŭ, şi cu tóte că unii din membrii presenţĭ nu au fostŭ învoiţĭ cu alegerea membrilorŭ, totuşĭ s'a scrisŭ în protocolŭ, că alegerea s'a făcutŭ cu unanimitate (égyhangulág). Articolii de lege denumescŭ pe preoţĭ şi învĕţătorĭ ca membrii în scaunulŭ şcolasticŭ; ér pe primarulŭ comunei ca preşedinte alŭ scaunulŭ şcolast. Unde suntŭ însĕ mai mulţĭ învĕţătorĭ se alege ca membru unŭ representantŭ alesŭ din sînulŭ lorŭ. Fiindcă la şcólele nóstre suntŭ 3 învĕţătorĭ, d-lŭ protopretore rógă pe d-nii învĕţ. N. Popŭ. şi N. Vodă a votisa; ér pe d-lŭ înv., St. Iozonŭ 'lŭ trece cu vederea. La acéstă rogare îi rĕspunde

---

acea volbură, care a spălatŭ şi a aruncatŭ în Dunăre viile, o parte a satului: case, ómenĭ, vite şi totŭ ce-a aflatŭ în drumulŭ sĕu.

După-ce s'a mai potolitŭ viforulŭ, trimise Inginerulŭ pe ómenii sĕi, ca sĕ cerceteze drumulŭ, care asemenea era stricatŭ.

A telegrafatŭ apoi la Pesta, de unde au sositŭ 100 lucrătorĭ cu cele trebuinciόse şi au dresŭ calea.

A trebuitŭ sĕ fiă fórte rĕu pe unde am trecutŭ, căcĭ după ce s'a pusŭ trenulŭ în mişcare, am mersŭ mai multŭ de o óră încetŭ ca cu bivolii.

Trenulŭ ar fi avutŭ sĕ sosécă în Pesta la 7 óre séra, dér a sositŭ numai târḑiu după mieḑulŭ nopţii. Va sĕ ḑică, noi amŭ statŭ în acelŭ locŭ fatalŭ 7 óre întregĭ.

Gara din Pesta era îndesată de cei ce aşteptau trenulŭ; ei auḑiseră, ce s'a petrecutŭ, şi toţĭ, carĭ aşteptau pe vre-unŭ membru alŭ familiei, erau în cea mai mare grijă.

Totŭ în aceea nópte a fostŭ şi în Buda o rupere de norĭ. In multe case a intratŭ apa pe feréstră şi uşă şi au ridicatŭ mobilele din odăi. Bieţii ómenĭ au scăpatŭ prin podurĭ şi pe coperişulŭ caselorŭ.

Eu mĕ rĕcisemŭ şi bolnăvisemŭ în acea nópte, încâtŭ sositŭ la Pesta nóptea la 2 óre a trebuitŭ sĕ trimitŭ în apotecă.

Dér am scăpatŭ fără urmărĭ mai seriόse şi am pornitŭ către casă. Ajunsŭ pe pustele Ungariei trenulŭ fugea ca în sborŭ; privindŭ obiectele, mai alesŭ arborii din depărtare, ţi-se părea, ca şi când s'ar lua pe picióre şi ar fugi fugă nebunéscă, paralelŭ cu trenulŭ. O nălucire optică acésta, la care mĕ uitam, ca sĕ'mĭ trécă timpulŭ.

— Frumósă panoramă acestŭ şesŭ imensŭ, unde sórele şi luna rĕsarŭ din rîu şi apunŭ în pământŭ; dér apoi sĕ vedĭ odată „fata morgană", îmĭ ḑise vecinulŭ meu, care mĕ credea fermecatŭ.

— Ca s'o veḑĭ odată, e frumósă nu'i vorbă; dér eu aşŭ fi nefericitŭ, décă ar trebui sĕ vieţuescŭ aicĭ. Eu am fostŭ în tinereţele mele, unŭ anŭ întregŭ ca funcţionarŭ pe puste. Am vĕḑutŭ totŭ ce e de vĕḑutŭ. Ómenii şi viéţa socială mĭ-au plăcutŭ. M'au interesatŭ fórte multŭ deosebitele metode de vênatŭ, care în Ardélŭ nu'sŭ cunoscute: góna călare cu ogarii, góna la raţe cu luntrile, góna la dropii şi la cocorĭ, grui (Kranich) şi alte specialităţĭ. Dér natura aicĭ nu m'a încântatŭ de locŭ, deşi eu admirŭ şi adorezŭ natura şi compătimescŭ pe totŭ insulŭ, care n'are simţŭ şi talentŭ pentru acea creaţiune sublimă. Nu credŭ, că aceste puste sĕ fi inspiratŭ vre'o dată pe cineva d'a face o scriere, o operă neperitóre.

— Curiosŭ! Toţĭ Ardelenii află pustele nóstre monotóne; ér noi numai aci ne simţimŭ bine.

Lucru firescŭ, că totŭ insulŭ se simte bine numai acasă; eu însĕ am înţelesŭ, că acestui şesŭ îi lipsesce ceea ce în munţĭ natura a împrăştiatŭ cu ambele mânĭ: poesia.

Când m'am apropiatŭ de acéstă ţéră „gârjobă" şi am zăritŭ crésta munţilorŭ — vechii mei cunoscuţĭ — am respiratŭ cu plinĭ plămânĭ balsamulŭ dătătorŭ de viéţă, m'am simţitŭ éră în elementulŭ meu. Apoi mĭ-a venitŭ aminte o poveste, ce o auḑisemŭ în copilăria mea.

Unŭ bietŭ de „Moţŭ", pe care de tînĕrŭ l'a prinsŭ cu funia şi l'a dusŭ cătană, de unde a scăpatŭ numai ca omŭ bătrânŭ, când nu mai putea purta arma, întorcêndu-se acasă a aflatŭ pe mamă-sa în viéţă, care'lŭ întrebă:

— Spune'mĭ dragulŭ mamii, pe unde ai umblatŭ de atâta amarŭ de timpŭ, de când te-ai dusŭ, şi ce ai vĕḑutŭ?

— Vai mamă dragă, între zmeii în ei! m'au purtatŭ multă lume 'mpĕrăţiă, peste şépte ţĕrĭ şi şépte mărĭ. Vĕḑui Marea, Dunărea, pe la marginĭ negura; dér nu-i ţéră ca ţéra mea —"

*

Când era sĕ 'ncheiu acestŭ „Memoriu", îmĭ veni aminte, că aḑĭ e ḑiua nas-

...., că d-sa se abţine dela ... oesce a votisa; ér d-lŭ pro... tore înfuriându-se de unŭ rĕspunsŭ aşa de nevinovatŭ dice cătră d-lŭ N. Popŭ: „atuncĭ te provocŭ ca sĕ votiseză“; ér d-lŭ învĕţătorŭ a rĕmasŭ totŭ pe lângă rĕspunsulŭ de mai susŭ.

Audĭ acolo! a provócă pe cineva sĕ votiseze séu a restrînge pe cineva în voia sa liberă, asta nu s'a mai pomenitŭ la noi. D-lŭ protopretore înfuriatŭ şi mai tare de alŭ doilea rĕspunsŭ alŭ D-lui N. V. Popŭ dice mâniosŭ: „Atuncĭ nu mai eştĭ învĕţătorŭ! Eu nu sciu décă domnulŭ protopretore, pe lângă ordinulŭ de a alege membri în scaunulŭ şcolasticŭ a primitŭ şi ordinulŭ séu puterea de a destitui şi denumi pe învĕţătorĭ!

Atâta volniciă nu se găsesce nicĭ la celŭ mai încarnatŭ şovinistŭ, şi cu atâtŭ mai puţinŭ am aşteptatŭ acésta dela d-lŭ protopretore, care pretinde a fi bunŭ Românŭ şi a se interesa de binele naţionalŭ. Décă în cerculŭ nostru curatŭ românescŭ se întêmplă astfelŭ de lucrurĭ, cum sĕ ne mirămŭ de alte locurĭ, unde Românii suntŭ amestecaţĭ cu alte naţionalităţĭ şi unde ei suntŭ guvernaţĭ şi conduşĭ de nisce şoviniştĭ încarnaţĭ. Triste timpurĭ am ajunsŭ. Perirea ta din tine Israile! In fine voescŭ a mai aminti, că protocolulŭ s'a încheiatŭ fără de a se mai ceti şi s'a subscrisŭ de membrii de încredere, carĭ nu au fostŭ de faţă la şedinţă.

Unŭ grăniţerŭ.

Beiuşĭ 28 Augustŭ n.

Stimate domnule Redactorŭ! Acum în sesonulŭ întrunirilorŭ naţionale-culturale nu va fi de prisosŭ a înregistra câtuşĭ de puţinŭ despre viéţa nóstră socială din Beiuşŭ cu atâtŭ mai vêrtosŭ, pentrucă Kulturegyletiştii în timpulŭ din urmă orbiţĭ de succesele aparente, atinse în alte ţinuturĭ, ajutaţĭ de guvernŭ, usândŭ de căile cele mai clandestine şi neiertate, par'că şi-au îndreptatŭ întréga activitate asupra acestui focularŭ alŭ românismului.

Fără multŭ comentarŭ, fiesce care va ajunge la conclusiunea, că succesulŭ moralŭ şi materialŭ alŭ convenirei sociale, despre care dorescŭ a vĕ face o scurtă referadă, este unŭ eflucsŭ de reagare, este unŭ rĕsunetŭ ostentativŭ faţă cu pretinsele succese de cucerire ale modernei idei de statŭ maghiarŭ, buciumate cu atâta patos de reptila Kulturegyletisto-jidano-guvernamentală „Szabadsag“ din Oradia mare.

După cum se anunţase deja, comitetulŭ parochiei gr. or. cu concursulŭ bravei tinerimĭ studióse, din incidentulŭ sfinţirei şcólei celei nouĕ, a arangiatŭ în favorulŭ aceleia şi a înfiinţândului gimnasiu românŭ din Aradŭ unŭ concertŭ împreunatŭ cu jocŭ. Onóre tineretului, în mare parte teologĭ ai diecesei Aradului, parte fii ai acestei parochii, parte din provinciă. Ei au făcutŭ unŭ pasŭ înainte. In timpŭ relativŭ fórte scurtŭ ne procurară o séră pré plăcută, plină de vioiciune, escitândŭ în inimile celorŭ presenţĭ farmeculŭ, ce'lŭ tinde dulcéţa arielorŭ şi timbrulŭ dulce alŭ limbei nóstre, ceea ce numai nutri póte ambiţiunea de a te chiăma strĕneptŭ de alŭ lui Traianŭ.

Programa, în generalŭ disŭ, a fostŭ esecutată cu multă precisiune; ne-au delectatŭ D-nii G. Papŭ juniorŭ clericŭ de anulŭ III, G. Drincu şi M. Vancea clericĭ abs., primii doi prin vocea plăcută şi armoniósă, ér cesta din urmă printr'o disertaţiă fórte bine nimerită despre „*importanţa istoriei naţionale asupra limbei materne*“ dovedind un studiu profund şi conscienţiosŭ. Drept, ce bravulŭ, resolutulŭ şi devotatulŭ causelorŭ naţionale-culturale bărbatŭ din acestŭ cercŭ D-lŭ V. *Ignatŭ* adv. în Beiuşŭ pĕtrunsŭ, de acésta dreptŭ recompensă i-a dăruitŭ o sumă anumită, permiţênd'o acésta de altmintrelea şi starea materială puţinŭ favorabilă a tînĕrului disertante.

Inainte d-lorŭ tinerĭ pe calea începută şi, décă d-vóstrĕ, ca totŭ atâţĭ farĭ în viitorŭ luminândŭ templulŭ de labóre veţĭ afla totŭ atâţĭ demnĭ imitatorĭ inspiraţĭ de devisa scrisă pe flamura naţională-culturală, purtată şi de antecesorii noştri cu atâta gloriă şi fală, naţiunea nóstră sub scutulŭ şi suspiciile Minervei şi ale lui Marte va deveni mare şi fericită în mânia persecuţiunilor şi atentatelorŭ profesate dilnicŭ la limba şi naţiunea nóstră precum şi în mânia perfidiei unorŭ fii rătĕciţĭ ai naţiunei, la carĭ nu arare-orĭ se *abstrahéză naţionalismulŭ* — ceea ce noi nu dorimŭ fără de congruenţă între fapte şi vorbe.

Onóre şi conducĕtoriului corului vocalŭ D-lŭ D. *Popa* clericŭ abs., pentru conscienţiositatea şi abnegaţiunea, cu care s'a devotatŭ sfintei cause.

După finirea concertului conformŭ programei a urmatŭ danţŭ. Quadrilulŭ I l'au jucatŭ 50 de pĕrechĭ. Lucru regretabilŭ, că „Romana“ a fostŭ omisă. Domnii arangiatorĭ, nu scimŭ din indiferentismŭ orĭ din altŭ motivŭ, au fostŭ prea vitregĭ faţă cu acestŭ jocŭ clasicŭ, decĭ ar fi de doritŭ, ca atarĭ greşelĭ radicale sĕ nu se pótă înregistra pe viitorŭ în analele convenirilorŭ sociale de atare colorit arangiate de comitetulŭ parochial gr. or. din Beiuşŭ. Venitulŭ curatŭ se urcă la 80 fl. Petrecerea dealtcum fórte animată a duratŭ pĕn' în dorĭ de di, când apoi fiecare s'a retrasŭ la căminulŭ sĕu ducêndŭ cu sine cele mai plăcute suvenirĭ.

Observŭ că nu mai puţinŭ a fostŭ representată şi provincia, óspeţĭ chiar şi din părţile cele mai îndepărtate avurămŭ fericirea de a puté saluta în mijloculŭ nostru, ceea ce numai ridica a pututŭ nimbulŭ menţionatei convenirĭ sociale şi a-i da unŭ caracterŭ mai puţinŭ localŭ,

In fine fiă-mĭ permisŭ a încheia cu aceea modestă observare, servindu-mĭ totodată dreptŭ scusă în deosebĭ faţă de st. d-ne şi d-şóre, care de sigurŭ îmĭ vorŭ imputa indiferentismŭ şi puţinŭ timpŭ de curtoasiă din causă că am omisŭ chiar partea cea mai esenţială a unei corespondenţe de atare coloritŭ, adecă unŭ scurtŭ conspectŭ despre cei presenţĭ, ceea ce am trebuitŭ sĕ omitŭ din două motive: ca sĕ nu atingŭ susceptibilităţile unora prin unŭ conspectŭ defectuosŭ, alŭ doilea pentru că comitetulŭ arangiatorŭ şi aşa se va simţi moralminte obligatŭ a face o referadă detaiată şi prin urmare scutită de greşelile ce aşŭ puté comite în calitate de simplu spectatorŭ.

Veritas.

Edison în Parisŭ,

Ilustrulŭ inginerŭ americanŭ, renumitulŭ inventatorŭ Edison a fostŭ primitŭ în Parisŭ cu-o cordialitate şi cu-o însufleţire nespusă. Nu i-sau făcutŭ primirĭ oficiale cu multă etichetă, dér cu atâtŭ mai multŭ i-au datŭ Parisienii tributulŭ lorŭ de admiraţiune printr'o nefăţărită şi familiară întêmpinare.

„Unele spirite nĕcăjiciόse — scrie „Le Figaro“ — au regretatŭ, că alegêndu-se pentrn deschiderea Exposiţiei o dată politică, esposiţia a fost lipsită de presenţa suveranilorŭ, pe carĭ aşa dicêndŭ i-au descoronatŭ.... Décă visita regelui Greciei şi a Şahului Persiei n'a avutŭ resonŭ de aceste regrete, visita lui Edison a trebuitŭ celŭ puţinŭ sĕ îndulcéscă amărăciunea. Esistă óre o Maiestate mai înaltă şi mai strălucitóre ca aceea a geniului? Mai este vre una, care sĕ fiă de-o esenţă mai pură, mai pe susŭ de vijelii şi de controverse, care sĕ se impună cu mai mare putere respectului unanimŭ? ...Acestŭ geniu lucrătorŭ (Edison) pentru prima óră părăsesce singurătatea sa laboriósă şi vine la noi nu spre a căuta omagie, ci spre a aduce omagiele sale manifestaţiunei solemnele a industriei şi a artei francese. Acésta mĕ mângăiă, din parte-mĭ, asupra tuturorŭ îmbufnărilorŭ auguste. Şi mărturisescŭ că, ca monarchŭ Edisonŭ, îmĭ este de ajunsŭ.“

Edison e de faptŭ adĭ regele Parisului, care se întrece cu atenţiunile ingenióse pentru acestŭ óspe ilustru. Una din festivităţile cele mai frumóse, ce i s'au datŭ, este aceea ce s'a datŭ în onórea lui în 26 Augustŭ a. c. de cătră diarulŭ „Figaro“.

„De când diarulŭ nostru — scrie „Figaro“ — a ocupatŭ unŭ locŭ aşa de frumosŭ în diaristica contimporană, unŭ numĕrŭ destulŭ de însemnatŭ de capete încoronate, de alteţe şi de prinţĭ — a cărorŭ portrete formézä la noi o nestimată galeriă — au onoratŭ pe „Figaro“ cu visita lorŭ. Dér visita de care elŭ este mai mândru ca de tóte celelalte, pentru-că ea e ca unŭ simbolŭ alŭ fraternităţii literilorŭ şi sciinţei, este visita lui Edison.

Programa a fostŭ următóre: Sala a fostŭ prefăcută într'o florăriă încântătóre, în care sórele a fostŭ înlocuitŭ cu lumina electrică — sórele lui Edison. In fundulŭ salei era o mică scenă, pe a cărei frontispiciu se vedé marca statelorŭ-Unite decorată cu stégurĭ francese şi americane, tricolorulŭ îmbinatŭ cu cele 34 de stele, semnŭ că Francesii îşĭ manifestă simpatiile nu numai pentru ilustrulŭ óspe, ci şi pentru naţiunea, alŭ căruia fiu este.

Punctualŭ la 10 óre Edison s'a presentatŭ în otelulŭ lui „Figaro“ aşedându-se dinaintea estradei pe fotoliulŭ de onóre între d-lŭ Francis-Magnard, redactorulŭ şefŭ alŭ lui „Figaro“, şi între d. Witelaw-Reid, minstrulŭ Statelorŭ-Unite. Imprejurulŭ lui au ocupatŭ locŭ la drépta: prinţii tunisienĭ, Taieb-bey şi Mohamed-bey, generalulŭ Zaccaria, generalulŭ Valensi şi M. Massicault, residentŭ generalŭ alŭ Franciei la Tunisŭ. — la stânga: Esc. Sa M. Rumon-Fernande, ministrulŭ Mexicului la Paris. Esc. Sa Matia Romero ministrulŭ Mexicului la Londra; Esc. Sa generalŭ Nazáre-Aga, ministrulŭ Persiei, şi generalulŭ Tcheng-ki-Tong dela legaţiunea Chinei. Intre ceilalţĭ numĕroşi óspeţĭ, carĭ sosiră şi se aşedară unde aflară locŭ în fruntea cărora era prinţulŭ Roland Bonaparte vĕdurăm şi pe representanţii esposiţiunei române pe principele *George Bibescu* şi pe d-lŭ *Alexandru Ciurcu.*

Se dă semnalulŭ de incepere — dice „Figaro“ — *Lăutarii românĭ, grupaţĭ pe scenă, în costumulŭ lorŭ pitorescŭ, esecută mai ântâiu, ca ouvertură, una din ariele lorŭ frumóse naţionale.* După aceea deşchidŭ foculŭ doi actorĭ distinşĭ dela Comedia francesă. Apoi cântă d-şóra Eames, tênĕra stea dela Operă, o melancolică ariă americană ş. a. ş. a.

Programulŭ s'a încheiatŭ prin concursulŭ lui Edison însu'şĭ producêndu-se unŭ *phonographe.* Acestŭ fonografŭ a fostŭ interpretulŭ sentimentelorŭ diarului „Figaro“ pentru Edison şi ale lui Edison pentru diarul „Figaro.“ Acestŭ intermediu scienţificŭ s'a terminatŭ cu „marşul Fonografului“ esecutatŭ de fonografŭ însuşĭ, admirabilŭ.

După aceea concertulŭ-spectacolŭ s'a continuatŭ păşindŭ pe scenă mai întâiu vestitulŭ comicŭ Coquelin, care a produsŭ multŭ hazŭ şi a făcutŭ sĕ rîdă şi pe Edison, cu tóte că acesta nu cunósce limba francesă. S'au mai produsŭ apoi nisce danţătóre dela Esposiţiune, apoi Maccarona dela marele teatru alŭ Esposiţiei ş. a.

Serata s'a terminatŭ printr'unŭ supeu (cină) strălucitŭ, care s'a servitŭ în sala cea mare a primului etagiu alŭ otelui diarului „Figaro“.

TELEGRAMELE „GAZ. TRANS“.

(Serviciulŭ biuroului de coresp. din Pesta.)

Berlinŭ, 3 Septembre. După informaţiunile diarului „Post“, se plănuesce înfiinţarea a două comande generale nouĕ. Dintre acestea una în Ostulŭ imperiului. Infiinţarea a fostŭ întrelăsată până acum din consideraţiune faţă de Rusia.

Belgradŭ, 3 Septemvre. Partida liberală a publicatŭ lista candidaţilorŭ la alegerile pentru scupcină, cu motivarea, că partida nu are speranţă de reuşită, trebue însĕ sĕ aibă în vedere viitorulŭ partidei.

Londra, 3 Septemvre. Grevele sĕ continuă. Trei mii de greviştĭ cutreerară erĭ prin „suburbiulŭ croitorilorŭ“.

Editorŭ şi Redactorŭ responsabilŭ:
Dr. Aurel Mureşianu.

---

cerii mele şi diua îmormêntării Unchiului meu, a metropolitului.

Cu diua de adĭ am intratŭ în alŭ şése-decilea anŭ alŭ vieţii mele. Bĕtrânii diceau, că de aci înainte fiesce-care anŭ e numai o graţiă.

Eră eu dicŭ, că tótă viéţa omului e numai o graţiă dela celŭ ce ţĭ-a dăruit'o.

Acestŭ înţelesŭ trebue că are şi serbarea onomasticelorŭ, altcum nu pricepŭ cum s'ar puté omulŭ înveseli în locŭ sĕ se întristeze că s'a apropiatŭ cu unŭ anŭ mai curêndŭ de mormêntŭ.

Suntŭ momente în viaţa mea, când simţŭ trebuinţă şi mângăere d'a conversa cu spiritele iubiţilorŭ mei din altă lume. Atuncĭ cetescŭ şi recetescŭ cu o sfântă pietate scrierile lorŭ.

Comparŭ trecutulŭ cu presentulŭ.

Apreţuescŭ moralitatea, simţulŭ şi iubirea de adevĕrŭ; sinceritatea, originalitatea şi credinţa omului onestŭ, în *onestitatea altora.*

Rĕsfoindŭ prin hârtiile mele, dădui între altele, de o epistolă a unchiului meu, care termină astfelŭ *):

„Décă am făcutŭ şi eu ceva pentru Naţiune, n'am făcutŭ ca sĕ iau mulţămita seculului presentŭ, care s'a arătatŭ cătră toţĭ binefăcĕtorii sĕi nemulţămitorŭ, ci am făcutŭ, pentru că mi-am iubitŭ Naţiunea, pentru care am fostŭ şi sunt gata a jertfi totŭ, *însuşĭ şi viaţa.* De am făcutŭ ceva şi sunt demnŭ — precum dicĭ tu — ca sĕ-mĭ rĕmână memoria numelui meu în gura şi în inima poporului românŭ, las' sĕ judece posteritatea. *Aşŭ dorì însĕ, că décă mĕ va afla, că am fostŭ folositorŭ Naţiunei mele, atuncĭ, după ce voiu înceta d'a fi,* **sĕ nu-şĭ uite de cei mai d'aprópe şi demnĭ din familia nóstră“.**

Sĕrmane unchiule! când îmĭ scriseşĭ tu acele cuvinte dulcĭ şi drăgălaşe, credeĭ într'unŭ viitorŭ fericitŭ alŭ „Naţiunei“.

Tu, care ai trecutŭ împreună cu poporulŭ prin epoca de umilire şi sclăviă, lăpĕdându-te de nobleţa şi prerogativele nascerii, te luptaşĭ alăturea cu poporulŭ, pentru emancipare, pentru ştergerea privilegiilorŭ.

Ţie nicĭ prin minte nu-ţĭ putea trece, că va veni o di, când după lege „Naţiune“ română nu va mai fi.

Tu, după ce ţi-ai dăruitŭ tótă averea ta poporului românŭ, m'ai încredinţatŭ pe mine şi pe copii mei „Naţiunei“, ca sĕ nu-şĭ uite de cei mai d'aprópe din familia ta.

Atuncĭ nu puteai sci nicĭ puteai crede, că cei mai de aprópe din familia ta vorŭ umbla pribegĭ prin alte ţĕrĭ, căutândŭ ceea ce în patria străbună nu potŭ afla:

Ce ironiă amară a sorţii!

Şi décă ar fi scrisŭ în stele, ca eu însumĭ sĕ-mĭ părăsescŭ în starea de acum „Naţiunea“ — idealulŭ iubirei mele — pe care la nascerea mea am aflat'o în sclăviă: „tolerata usque ad beneplacitum“ cui óre ar trebui sĕ-mĭ încredinţezŭ eu copii mei?

Tu aveai speranţă: era la anulŭ 1864, ér adĭ scriemŭ anulŭ 1887.

. . . .

Dér nu! de o miă de orĭ nu!

Décă mi-am perdutŭ speranţa în *ómenĭ,* nu mi-am perdut'o în Dumnedeu. Credŭ într'unulŭ Dumnedeu şi în triumfulŭ causei drepte şi sfinte. Aminŭ!

*

Şi când va sosi diua aceea mare, di, după care fierbinţĭ rugăciunĭ se înalţă la cerurĭ de pe buzele a sute de mii, întórceţi-vĕ iubiţilorŭ mei copii în patria străbună udată de sângele şi lacrĕmile străbunilorŭ.

In: „Ardealŭ pămêntŭ de jale, scumpă ţéra mea“.

Căutaţi-mĭ mormêntulŭ şi, bătêndŭ cu piciorulŭ în glia din mormêntŭ, strigaţi-mĭ: Tată! Némulŭ romănescŭ e fericitŭ! Şi eu vĕ voiu audi.

*) Vedĭ „Memoriu“ part. II. pag. 74.

Avisŭ d-lorŭ abonațĭ!

Rugăm pe d-nii abonațĭ ca la reînoirea prenumerațiunei sĕ binevoiască a scrie pe cuponulŭ mandatului postalŭ și numerii de pe fășia sub care au primitŭ ḑiarulŭ nostru până acuma.

Totodată facemŭ cunoscutŭ tuturorŭ D-lorŭ abonațĭ, că mai avemŭ din anii trecuțĭ numerĭ pentru complectarea colecțiunilorŭ „Gazetei“, precum și câteva întregĭ colecțiunĭ, pentru carĭ se potŭ adresa la subsemnata Administrațiune în casŭ de trebuință.

Domnii, ce se abonéză din nou, sĕ binevoiască a scrie adresa lămuritŭ și sĕ arate și posta ultimă.

ABONAMENTE

la

„GAZETA TRANSILVANIEI“

Prețulŭ abonamentului este:

Pentru Austro-Ungaria:

Pe trei lunĭ . . . . 3 fl. —
Pe șése lunĭ . . . . 6 fl. —
Pe unŭ anŭ . . . . 12 fl. —

Pentru România și străinătate:

Pe trei lunĭ . . . . 10 fr.
Pe șése lunĭ . . . . 20 fr.
Pe unŭ anŭ . . . . 40 fr.

Abonamente la numerele cu data de Duminecă.

Pentru Austro-Ungaria:

Pe anŭ . . . . .2 fl. —
Pe șése lunĭ . . . . 1 fl. —
Pe trei lunĭ . . . . 50 cr.

Pentru România și străinătate:

Pe anŭ . . . . 8 francĭ.
Pe șése lunĭ . . . . 4 francĭ.
Pe trei lunĭ . . . . 2 francĭ.

Abonamentele se facŭ mai ușorŭ și mai repede prin **mandate poștale.**

Domnii, carĭ se vorŭ abona din nou, sĕ binevoiéscă a scrie adresa lămuritŭ și a arăta și poșta ultimă.

Administrațiunea „Gazetei Transilvaniei“.

Mersulŭ trenurilorŭ

pe liniele orientale ale căii ferate de statŭ r. u. valabilŭ din 1 Iunie 1889.

Budapesta—Predealŭ

	Tren de persóne	Trenŭ acceleratŭ	Trenŭ omnibus	Trenŭ mixt
Viena	11.—	3.40		
Budapesta	8.31	9.20	3.10	6.10
Szolnok	11.20	11.25	7.22	9.28
P. Ladány	2.22	1.04	5.52	11.38
Oradea-mare	4.18	2.30	8.46 / 9.18	1.51 / 2.11
Várad-Velencze		2.35	9.27	2.19
Fugyi-Vásárheli		2.42	9.44	2.32
Mezö-Telegd		3.00	10.21	2.55
Rév		3.31	11.38	3.38
Bratca		3.50	12.16	4.01
Bucia		4.05	12.54	4.23
Ciucia		4.24	1.57	4.49
Huiedin		4.56	3.11	5.31
Stana			3.40	5.40
Aghiriș		5.26	4.15	6.12
Ghirbĕu			4.36	6.24
Nădĕșel		5.49	4.58	6.38
Clușiu	11.05	6.14	5.26	6.56 / 7.15
Apahida	11.23	6.30		7.48
Ghiriș	12.44	7.29		9.13
Cucerdea	1.27	7.53		10.04
Uióra	1.34			10.12
Vințulŭ de susŭ	1.42	8.02		10.19
Aiud	2.07	8.21		10.45
Teiușŭ	2.26	8.43		11.34
Crăciunelŭ	3.11	9.05		12.11
Blașiu	3.24	9.18		12.29
Micăsasa	3.54	9.40		1.10
Copșa mică	4.09	9.53		1.30
Mediașŭ	4.39	10.08		2.14
Elisabetopole	5.11	10.32		2.54
Sighișóra	5.45	11.07		3.35
Hașfalĕu	6.12	11.22		4.07
Homorodŭ	7.32	12.31		5.54
Ágostonfalva	8.17	1.02		6.39
Apatia	8.37	1.20		7.13
Feldióra	9.06	1.40		7.45
Brașovŭ	9.45 / 2.34	2.34		8.32
Timișŭ	3.17	3.17		
Predealŭ	3.49	3.48		
Bucurescĭ	9.35	9.35		

Predealŭ—Budapesta

	Trenŭ omnibus	Trenŭ accelleratŭ	Tren de persóne	Trenŭ mixt
Bucurescĭ		7.30	7.30	*)
Predealŭ		12.50	12.50	5.03
Timișŭ		1.19	1.19	6.22
Brașovŭ	—.— / 4.54	2.15	2.15 / 7.07	7.23
Feldióra	5.37	2.47	7.44	
Apața	6.15	3.07	8.00	
Ágostonfalva	6.43	3.22	8.29	
Homorodŭ	7.31	3.56	9.07	
Hașfalĕu	9.09	5.07	10.34	
Sighișóra	9.33	5.28	10.46	
Elisabetopole	10.02	5.57	11.09	
Mediașŭ	11.04	6.19	11.35	
Copșa mică	11.24 / 11.39	6.33 / 6.47	12.19 / 11.59	
Micăsasa	11.57	7.09	12.15	
Blașiu	12.30	7.20	12.43	
Crăciunelŭ	12.45	7.47	12.55	
Teiușŭ	1.13	8.05	1.07	
Aiudŭ	2.18	8.23	2.11	
Vințulŭ de susŭ	2.48	8.33	2.33	
Uióra	2.56		2.40	
Cucerdea	3.14	9.04	2.46	
Ghirișu	4.01	10.04	3.27	
Apahida	5.28	10.41	4.47	
Clușiu	5.56 / 6.45	10.57	5.08	8.—
Nădășelŭ	7.06	11.20		8.36
Gîhrbău	7.22			9.02
Aghireșŭ	7.37	11.54		9.32
Stana	8.03			10.11
B. Huiedin	8.24	12.24		10.51
Ciucia	9.04	12.36		12.16
Bucia	9.20	12.48		12.50
Bratca	9.37	1.03		1.19
Rév	9.55	1.29		2.—
Mezö-Telegd	10.20	1.43		3.04
Fugyi-Vásárheli	10.47	1.49		3.36
Várad-Velencze	10.57	2.04		3.52
Oradea-mare	11.04 / 11.19	3.27	10.50	4.03 / 4.47
P. Ladány	1.19	6.10	1.23	7.30
Szolnok	3.31	7.06	3.29	11.51
Budapesta	6.30	8.40	7,45	9.55
Viena	1.40	1.40	6.05	

*) Comunică numai în fiecare Vinerĭ.

B.-Pesta-Aradŭ-Teiuș

	Trenŭ omnibus	Trenŭ de pers.	Trenŭ de pers.
Viena		11.—	3.40
Budapesta		7.40	9.30
Szolnok		10.42	12.38
Aradŭ	2.17	3.53 / 4.29	5.36 / 6.06
Glogovațŭ	2.37	4.41	6.18
Gyorok	3.37	5.05	6.43
Paulișŭ	4.05	5.17	6.55
Radna-Lipova	4.27	5.38	7.14
Conop		6.05	7.46
Bĕrzava		6.23	7.57
Soborșinŭ		7.20	8.42
Zamŭ		7.55	9.11
Gurasad.		8.26	9.39
Ilia		8.47	9.55
Branicica		9.11	10.13
Deva		9.42	10.37
Simeria (Piski)		9.59	10.53
Orăștia		11.—	11.39
Șibotŭ		11.29	12.01
Vințulŭ de josŭ		12.02	12.29
Alba-Iulia	8.55	12.19	12.45
Teiușŭ	9.54	1.06	1.24

Teiuș-Aradŭ-B.-Pesta

	Trenŭ mixt	Trenŭ de pers.	Trenŭ mixt
Teiușŭ	11.24	3.—	1.42
Alba-Iulia	11.59	3.34	2.32
Vințulŭ de josŭ	12.30	4.10	
Șibotŭ	1.01	4.43	
Orăștia	1.32	5.13	
Simeria (Piski)	2.03	5.47	
Deva	2.52	6.27	
Branicica	3.23	6.54	
Ilia	3.55	7.20	
Gurasada	4.08	7.32	
Zamŭ	4.44	8.03	
Soborșinŭ	5.30	8.38	
Bĕrzava	6.27	9.27	
Conopŭ	6.47	9.46	
Radna-Lipova	7.28	10.20	5.35
Paulișu	7.43	10.34	6.01
Gyorok	7.59	10.50	6.44
Glogovaț	8.28	11.16	7.25
Aradŭ	8.42 / 9.20	11.30 / 12.05	7.44
Szolnok	2.22	5.10	
Budapesta	6.—	8.15	
Viena	1.40	6.05	

Simeria (Piski)-Petroșenĭ

Simeria	6.47	11.54
Streiu	7.40	12.37
Hațegŭ	8.51	1.28
Pui	10.02	2.23
Crivadia	11.02	3.11
Banița	11.50	3.53
Petroșenĭ	12.30	4.25

Petroșenĭ-Simeria (Piski)

Petroșenĭ	9.36	4.26
Banița	10.17	5.12
Crivadia	10.58	5.55
Pui	11.42	6.41
Hațegŭ	12.23	7.26
Streiu	1.12	8.14
Simeria	1.51	8.50

Aradŭ—Timișóra

Aradŭ	6.12	4.12
Aradulŭ nou	6.36	4.38
Németh-Ságh	7.01	5.01
Vinga	7.30	5.29
Orczifalva	7.55	5.47
Merczifalva	8.13	6.04
Timișóra	9.04	6.50

Timișóra—Aradŭ

Timișóra	6.25	1.15
Merczifalva	7.19	2.04
Orczifalva	7.46	2.26
Vinga	8.15	2.56
Németh-Ságh	8.36	3.13
Aradulŭ nou	9.11	3.51
Aradŭ	9.27	4.05

Ghirișŭ—Turda

Ghirișŭ	9.33	4.19
Turda	9.54	4.40

Turda—Ghirișŭ

Turda	8.29	3.19
Ghirișŭ	8.50	3.40

Sighișóra—Odorheiu

Sighișóra	6.05
Odorheiu	9.12

Odorheiu—Sighișóra

Odorheiu	6.—
Sighișóră	8.56

Murĕșŭ-Ludoșŭ-Bistrița

Murĕșŭ-Ludoșŭ	4.30
Țagŭ-Budatelecŭ	7.27
Bistrița	11.—

Bistrița-Murĕșŭ-Ludoșŭ

Bistrița	3.—
Țagŭ-Budatelecŭ	6.49
Murĕșŭ-Ludoșŭ	9.35

Copșa-mică—Sibiiu

Copșa-mică		2.05	4.35
Șeica mare		2.38	5.05
Lómneșŭ		3.22	5.46
Ocna	8.—	3.46	6.17
Sibiiu	8.35	4.18	6.40

Sibiiu-Copșa-mică

Sibiiu	2.30	9.10	9.50
Ocna	3.04	9.37	10.14
Lómneșŭ		10.05	10.40
Șeica mare		10.40	11.10
Copșa-mică		11.09	11.35

Cucerdea-Oșorheiu-Reghinulŭ săsescŭ

Cucerdea	3.05	10.20	3.25
Cheța	3.35	10.50	3.58
Ludoșŭ	3.51	11.11	4.15
M.-Bogata	4.06	11.20	4.41
Iernutŭ	4.43	11.57	5.28
Sânpaulŭ	4.58	12.12	5.44
Mirașteu	5.21	12.36	6.08
Oșorheiu	5.40 / 6.—	12.55 / 4.58	6.27
Reghinul-săs.	7.35	7.—	

Reghinulŭ săsescŭ-Oșorheiu-Cucerdea

Reghinul-săs.		8.25	8.—
Oșorheiu	6.45	10.— / 12.15	9.49 / 10.20
Mirașteu	7.05	12.35	10.39
Sânpaulŭ	7.28	12.58	11.02
Iernutŭ	7.50	1.19	11.23
M. Bogata	8.23	1.49	11.53
Ludoșŭ	8.31	2.02	12.06
Cheța	9.12	2.18	12.22
Cucerdea	9.44	2.46	12.50

Simeria (Piski)-Unied.

Simeria (Piski)	2.18
Cerna	2.39
Uniedóra	3.08

Unied.-Simeria (Piski)

Uniedóra	9.30
Cerna	9.56
Simeria	10.15

Notă: Numerii încuadrațĭ cu nii gróse însemnéză órele de nópte.

Tipografia A. MUREȘIANU, Brașovŭ.